

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากการปฏิรูประบบสุขภาพในประเทศไทย ทำให้รูปแบบการบริการทางสาธารณสุขมีการเปลี่ยนแปลงตาม มา มีแนวทางในการส่งเสริมการสร้างสุขภาพเป็นหลักแทนการซ่อมสุขภาพเพื่อการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพแทนการซ่อมสุขภาพ ต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ จากการเน้นการตั้งรับบริการ ให้บริการทางทันตกรรมเหมือนในอดีตที่ผ่านมาเป็นเน้นเชิงรุก กระตุ้นหรือสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบบริการสุขภาพ เกิดหน่วยบริการสุขภาพที่เรียก ศูนย์สุขภาพชุมชน (ศสช.) หรือ Primary Care Unit (PCU) (สำเร็จ แหงกระโทก และคณะ, 2545) ทั้งนี้ในรอบสิบปีที่ผ่านมาความต้องการบริการสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนและโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ทว่าสถานอนามัยและศูนย์สุขภาพชุมชนส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านศักยภาพทำให้ไม่สามารถให้บริการในเชิงรุกเพื่อสร้างสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการปรับ รูปแบบการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของประเทศไทยใหม่โดยการยกระดับสถานอนามัยให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน ทั้งนี้ค่านุเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานควรเป็นผู้มีความรู้และทักษะในการให้บริการแบบผสมผสาน มีศักยภาพในการบริหารจัดการ การทำงานเป็นทีม และการทำงานเชิงรุกในชุมชน ได้เป็นอย่างดี (กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, 2552) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดมาตรฐานการให้บริการสุขภาพ ทำให้ศักยภาพของบุคลากรสาธารณสุขตามความต้องการของระบบบริการสุขภาพเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งศักยภาพของทันตบุคลากรในระดับประกาศนียบัตรและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล 4 ปี) ขึ้นเพื่อพัฒนาทันตบุคลากรให้มีศักยภาพและคุณวุฒิสูงขึ้น (สถาบันพระบรมราชชนก 2551) ในภาพรวมแล้วหลักสูตรนี้มุ่งสร้างทันตภิบาลรูปแบบใหม่ที่เป็นนักส่งเสริมสุขภาพช่องปากมีเนื้อหาวิชาเน้นหนักเรื่องการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ส่วน

วิชาการด้านการรักษาทางทันตกรรมนั้น เนื้อหาบางส่วนถูกตัดทอนลงไปกว่าเดิมซึ่งในการจัดทำหลักสูตรนี้ใช้เกณฑ์ความสามารถที่พึงประสงค์ของทันตภิบาล ซึ่งรับรองโดยทันตแพทยสภาเป็นหลัก หลักสูตรทันตภิบาล 4 ปี จะทำให้ทันตภิบาลมีความก้าวหน้าในอาชีพมากขึ้นและประเด็นสำคัญทันตภิบาลรูปแบบใหม่จะทำให้ระบบทันตสาธารณสุขมีศักยภาพในงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสูงขึ้นกว่าเดิม เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพช่องปากของประเทศในอนาคต (นฤมนัส คอวนิช, 2552)

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขถือเป็นหนึ่งในทีมงานที่จะต้องดูแลเรื่องสุขภาพช่องปาก และการสร้างเสริมสุขภาพแทนการซ่อมสุขภาพ มุ่งให้บริการทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นอย่างไรต่อ สมรรถนะหลัก ของทันตภิบาล ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาทันตภิบาลในอนาคตที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในรูปแบบที่เหมาะสมส่งผลให้บุคลากรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้ทันตภิบาลนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดเชียงใหม่

คำถามการศึกษา

สมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรเป็น

อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางใช้ในการพัฒนา
ทันตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ทันตภิบาลนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะหลักที่
จำเป็นในการปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลส่งผลให้ระบบ ทันตสาธารณสุข
มีศักยภาพในงานด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสูงขึ้นกว่าเดิมซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา
ระบบสุขภาพช่องปากของประเทศในอนาคต
3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปสู่การศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสมรรถนะหลักของทันตภิบาลรูปแบบใหม่ ใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในที่นี้ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วยรองนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ , หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลนครพิงค์ , ผู้อำนวยการโรงพยาบาล, ประธานชมรมสาธารณสุขอำเภอ และสาธารณสุขอำเภอ 2. กลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข , กลุ่มทันตภิบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาล และหน่วยบริการปฐมภูมิ, ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. กลุ่มประชาชนผู้รับบริการ
ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน-กรกฎาคม 2553

นิยามศัพท์

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นที่นำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ เป็นพื้นฐานในการแสดงออกต่อสมรรถนะหลักของทันตภิบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเชียงใหม่

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามสมรรถนะหลักที่จำเป็น โดยแบ่งบุคลากรออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหาร แบ่งตามบทบาทหน้าที่เป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ระดับจังหวัด ประกอบด้วย

- รองนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ท่าน
- หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน
- หัวหน้ากลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลนครพิงค์ จำนวน 1 ท่าน
- ประธานชมรมสาธารณสุขอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน

1.2 ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล จำนวน 24 ท่าน
- สาธารณสุขอำเภอ จำนวน 24 ท่าน

2. กลุ่มผู้ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย

- ทันตแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จำนวน 87 คน

- ทันตภิบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาล และหน่วยบริการปฐมภูมิ จำนวน

96 คน

- หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 25 คน
- เจ้าหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ยกระดับเป็นโรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 25 คน

3. กลุ่มประชาชนผู้รับบริการทางทันตกรรมในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเชียงใหม่ 25 แห่ง ในเดือนมิถุนายน 2553

สมรรถนะหลัก หมายถึง ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการทำงานมีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของทันตภิบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ทันตภิบาล หมายถึง ทันตภิบาลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล 4 ปี) หรือสำเร็จการศึกษาวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพทันตภิบาล ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตกรรม) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและได้ทำการศึกษาต่อเนื่องในระดับปริญญาตรี 2 ปี

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หมายถึง สถาน บริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของประเทศไทยรูปแบบใหม่โดยการยกระดับสถานีอนามัยให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved